

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Signaleringsoverleg Voedselveiligheid: Jaarrapportage 2023

Signaleringsoverleg Voedselveiligheid: Jaarrapportage 2023

RIVM-briefrapport 2024-0084

Colofon

© RIVM 2024

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

DOI 10.21945/RIVM-2024-0084

L. Razenberg (auteur), RIVM
R. de Jonge (auteur), RIVM
A. Gerssen (auteur), Wageningen Food Safety Research (WFSR)
H.J.M. Aarts (auteur), RIVM

Contact:

Linda Razenberg
Centrum Preventie, Leefstijl en Gezondheid
Linda.Razenberg@rivm.nl

Dit onderzoek werd verricht in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

Nederland

www.rivm.nl

Publiekssamenvatting

Signaleringsoverleg Voedselveiligheid: Jaarrapportage 2023

Mensen kunnen ziek worden van bacteriën, parasieten of virussen in voedsel. Dat kan ook gebeuren door chemische stoffen in voedsel. Om nieuwe risico's voor de voedselveiligheid zo vroeg mogelijk in beeld te brengen, hebben de ministeries van VWS en LNV in 2020 het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid opgericht. Als nieuwe risico's sneller in beeld zijn, kunnen sneller maatregelen worden genomen om de gezondheid van mensen te beschermen.

Het Signaleringsoverleg bestaat uit twee onderdelen: een overleg over microbiologische risico's (het SO-VM) en een overleg over chemische risico's (het SO-VC). In beide onderdelen zitten experts op het gebied van voedselveiligheid van verschillende instituten en het bedrijfsleven. Deze experts verzamelen signalen die zij met elkaar bespreken en betekenis geven. In 2023 is elk onderdeel vier keer bij elkaar gekomen. In totaal hebben de experts 60 signalen besproken en uitgewerkt.

Als een signaal volgens het Signaleringsoverleg reden is voor meer onderzoek of maatregelen, geeft het dat door aan het Coördinerend Overleg (CO). In dit overleg zijn de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) vertegenwoordigd. Het CO besluit of en welke acties worden ondernomen. In 2023 heeft het SO-VM 2 signalen gemeld aan het CO en het SO-VC heeft 6 signalen gemeld.

Kernwoorden: voedsel, voedselveiligheid, risico, signalering

Synopsis

2023 Annual Report of the 'Signalling Consultation Food Safety'

People can get sick from bacteria, parasites or viruses in food. This can also occur due to chemicals in food. To identify new food safety risks as early as possible, the Ministry of Health, Welfare and Sport and the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality established the 'Signalling Consultation Food Safety' (Signaleringsoverleg Voedselveiligheid, SO-V) in 2020. When new risks are identified earlier, measures to protect human health can be taken sooner.

The Consultation comprises two sections: the microbiological risks section (SO-VM) and the chemical risks section (SO-VC). Both sections comprise food safety experts from various institutes and the corporate sector. These experts collect signals and then discuss and interpret them together. In 2023, each section held four consultations in which a total of 60 signals were discussed and explained.

If a signal – according to the Signalling Consultation – gives cause for further investigation or measures, the Consultation refers the signal to the Signalling Consultation Coordination (Coördinerend Overleg, CO). The CO includes representatives from the Ministry of Health, Welfare and Sport, the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality and the Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority. The CO decides whether and which actions should be taken in response to a signal. In 2023, the SO-VM section referred 2 signals, and the SO-VC section referred 6 signals to the Signalling Consultation Coordination.

Keywords: food, food safety, risk, signalling

Inhoudsopgave

Samenvatting – 9

1 **Introductie – 11**

2 **Overzicht van activiteiten en signalen in 2023 – 15**

3 **Vervolg in 2024 – 37**

Dankwoord – 39

Afkortingen – 41

Samenvatting

In 2020 is het signaleringsoverleg voedselveiligheid (SO-V) van start gegaan. Dit platform is door de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) ingericht naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid inzake opkomende voedselveiligheidsrisico's (juni 2019). Het platform bestaat uit het signaleringsoverleg voedselveiligheid microbiologie (SO-VM) en het signaleringsoverleg voedselveiligheid chemie (SO-VC).

Het doel van het SO-V is om opkomende voedselveiligheidsrisico's tijdig in beeld te brengen, te duiden en zo nodig te melden aan de ministeries van VWS en LNV en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Aan de overleggen nemen experts van de NVWA, Wageningen Food Safety Research (WFSR), College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb, alleen SO-VC), Bureau Diergeneesmiddelen van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG-BD, alleen SO-VC) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) deel. Daarnaast nemen ook experts uit de industrie deel aan het SO-V. De experts verzamelen signalen en brengen deze in bij het SO-VM of het SO-VC. Tijdens de bijeenkomsten worden de signalen besproken en gezamenlijk geduid.

In 2023 hebben zowel SO-VM als SO-VC vier bijeenkomsten gehad waarin 60 signalen zijn ingebracht en geduid door de deelnemende experts. In totaal zijn door het SO-VM 15 nieuwe signalen geduid. Door het SO-VC zijn 45 signalen (waaronder 9 openstaande signalen uit eerdere jaren) geduid. In 2023 zijn 8 signalen gemeld aan het CO: 2 signalen vanuit het SO-VM en 6 vanuit het SO-VC.

1 Introductie

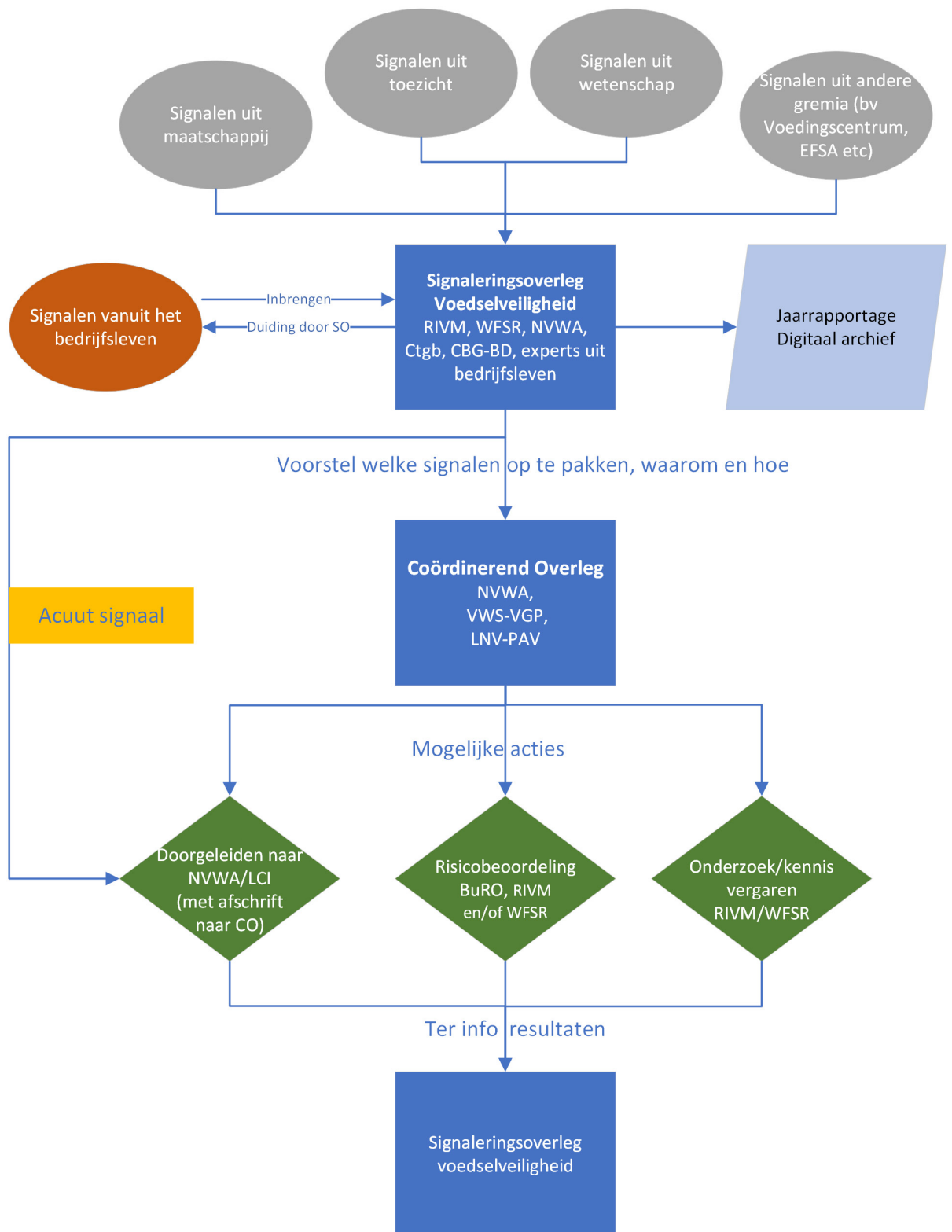
Signalering, het vroegtijdig oppikken van mogelijke risico's of ontwikkelingen die kunnen leiden tot een risico, is een activiteit die bijdraagt aan het beperken van risico's. Naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over opkomende voedselveiligheidsrisico's (juni 2019¹) is in 2020 het signaleringsoverleg voedselveiligheid (SO-V) gestart. Het doel van het SO-V is om opkomende risico's voor de voedselveiligheid in beeld te brengen en te duiden. Dit platform is ingericht door de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en bestaat uit het signaleringsoverleg voedselveiligheid microbiologie (SO-VM) en het signaleringsoverleg voedselveiligheid chemie (SO-VC).

Bij het signaleren gaat het bijvoorbeeld om het vertalen van trends en het signaleren van ontwikkelingen die kunnen leiden tot het ontstaan van chemische of microbiologische voedselveiligheidsrisico's en om het duiden van internationale signalen over voedselveiligheidsrisico's. Gesignaleerde potentiële voedselveiligheidsrisico's worden – voorzien van risicoduiding en advies voor opvolging – aangereikt aan een coördinerend overleg (CO), met daarin vertegenwoordigers van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie; VWS-VGP), van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit; LNV-PAV) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Dit CO beslist over eventuele acties naar aanleiding van deze signalen.

Het SO-VM en het SO-VC zijn overleggroepen van experts op het gebied van respectievelijk microbiologische en chemische voedselveiligheid die ieder signalen van opkomende voedselveiligheidsrisico's bij elkaar brengen en duiden. De experts zijn verbonden aan de NVWA, Wageningen Food Safety Research (WFSR) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Het SO-VC is daarnaast aangevuld met experts van het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb) en het Bureau Diergeneesmiddelen van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG-BD). Daarnaast nemen ook experts uit de industrie deel aan het SO-V. Het betreft vertegenwoordigers uit de industrieën voor verwerking van dierlijke en plantaardige producten. Het SO-V vangt via de betrokken organisaties ook internationale signalen op, bijvoorbeeld vanuit de Europese Commissie (EC), andere lidstaten en internationale instituties zoals de European Food Safety Authority (EFSA). Daarnaast worden signalen opgehaald bij het Voedingscentrum. Indien nodig kan het SO-V experts van buiten de deelnemende partijen uitnodigen om tot een betere duiding c.q. risico-inschatting van een specifiek signaal te komen. Het Voedingscentrum en het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) worden in dat kader soms geraadpleegd voor de duiding van signalen.

¹ <https://onderzoeksraad.nl/onderzoek/opkomende-voedselveiligheidsrisico-s/>

Indien het SO-VM of SO-VC naar aanleiding van een signaal constateert dat een potentieel voedselveiligheidsrisico bestaat en dat mogelijk nadere actie of nader onderzoek wenselijk is, volgt er een melding aan het CO. Deze melding wordt voorzien van een advies op welke wijze het signaal kan worden opgepakt. Het CO beslist over de opvolging van het signaal en draagt daar zorg voor (zie figuur 1). Signalen die als acuut worden ingeschat worden rechtstreeks gemeld aan de NVWA en/of de Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding (LCI), met een afschrift aan het CO.

Figuur 1 Schets organisatie van het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid.

2 Overzicht van activiteiten en signalen in 2023

In 2023 zijn er zowel voor het SO-VM als voor het SO-VC vier bijeenkomsten geweest waarin signalen zijn besproken. De signalen zijn verzameld en ingebracht door de deelnemende experts en gezamenlijk geduid.

Voor de duiding gebruiken het SO-VM en SO-VC de classificatie die onderling is afgestemd:

1. Risico is onduidelijk, meer informatie verzamelen
2. Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
3. Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
4. Risico is (nog) verwaarloosbaar, wel trend volgen
5. Serieus risico (mogelijk) aanwezig: actie loopt bij de NVWA; geen aanvullende actie nodig
6. (Serieus) risico (mogelijk) aanwezig, (maar niet acuut): doormelden aan CO voor opvolging
7. Risico (mogelijk) aanwezig en basis voor handhaving door NVWA; doormelden aan NVWA (met afschrift aan het CO) voor opvolging
8. Serieus, acuut risico, directe doormelding aan NVWA-handhaven en/of LCI met afschrift aan het CO

Deze classificatie is opgenomen in de laatste kolom van de signalentabellen (tabel 1 en tabel 2). Na duiding van signalen wordt besloten of

- verzameling van meer informatie voor nadere duiding gewenst is (classificatie 1);
- het signaal kan worden afgesloten (classificatie 2-5);
- het signaal wordt gemeld aan het CO, NVWA en/of LCI (classificatie 6-8).

In totaal zijn in 2023 door het SO-VM 15 nieuwe signalen ingebracht en geduid (zie tabel 1). Hiervan zijn 2 signalen doorgemeld aan het CO. Van deze 2 signalen bestond 1 signaal uit een bundeling van diverse signalen (3 signalen uit 2023 en 4 uit voorgaande jaren).

Door het SO-VC zijn 36 nieuwe signalen ingebracht en geduid (zie tabel 2). Daarnaast zijn 9 openstaande signalen uit eerdere jaren nader geduid. Hiervan zijn 28 signalen afgesloten en 6 signalen doorgemeld aan het CO. Voor de overige 11 signalen geldt dat eind 2023 de duiding nog niet was afgerond of dat een melding aan het CO in voorbereiding was.

Signalen die zijn afgesloten worden, behalve in het jaarverslag, ook gepubliceerd in het digitale platform op signalen.rivm.nl. Dit digitale platform bestaat uit een digitaal archief en een berichtenservice om de signalen van het SO-V beschikbaar te maken voor beroepsmatig geïnteresseerden. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden via signalen.rivm.nl.

Signalen die gemeld zijn aan het CO of aan de NVWA worden opgenomen in het digitale archief en het jaarverslag nadat ze zijn

afgerond door het CO of de NVWA. Voor een aantal signalen is de duiding door het SO-V nog niet afgerond, bijvoorbeeld omdat aanvullende informatie nodig is of omdat een melding aan het CO in voorbereiding is. Deze signalen worden nog niet opgenomen in dit jaarverslag; ze worden opgenomen in een volgend jaarverslag na afronding van de duiding, net als de signalen die zijn gemeld aan het CO of aan de NVWA maar die nog niet afgerond zijn. Deze signalen worden direct na afronding al wel opgenomen in het digitale archief.

Zowel het SO-VM als het SO-VC halen signalen en input op bij het Voedingscentrum. Het Voedingscentrum brengt op die manier meldingen en signalen die bij hen zijn binnengekomen onder de aandacht van het SO-V.

Tussen het SO-VM en het SO-VC vindt wederzijdse signaaluitwisseling plaats, met name van signalen over ontwikkelingen in de voedselketen of voedselconsumptie die kunnen leiden tot het ontstaan van zowel microbiologische als chemische voedselveiligheidsrisico's. In 2023 zijn 3 signalen uitgewisseld tussen het SO-VM en het SO-VC.

Ook tussen het SO-VM, het maandelijks signaleringsoverleg zoönosen (SO-Z, richt zich op zoönosen in dierpopulaties die een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid) en het wekelijkse signaleringsoverleg infectieziekten (SO, richt zich op humane infectieziekten inclusief voedselinfecties) wederzijdse signaaluitwisseling plaats waar dat relevant is.

Daarnaast vindt signaaluitwisseling plaats tussen het SO-VC en het signaleringsoverleg productveiligheid, dat zich richt op de veiligheid van consumentenproducten.

Tabel 1 Signalen verzameld en geduid door het SO-VM in 2023

Nieuwe signalen uit 2023

Signaal	Omschrijving	Duiding
2023/03/S64#VM Bewustzijn van risicoproducten en van voedselhygiëne	Recente berichten gaan over studie naar het bewustzijn van risico's van consumptie van risicoproducten (Duitsland) en zorgen over toepassen van voedselhygiëne regels onder studenten in het Verenigd Koninkrijk. Duitsers eten vaak risicoproducten, zonder zich bewust te zijn van de risico's. De studenten blijken zich weinig bewust te zijn van voedselhygiëne. Er is geen reden om te denken dat in Nederland de situatie anders is. Voor zover bekend, worden er in Nederland geen metingen gedaan naar bewustzijn/kennis/ toepassing van regels over voedsel-gerelateerde risico's en voedselhygiëne onder consumenten. Consumenten kunnen met voedselgerelateerde vragen bij het Voedingscentrum terecht.	Verwaarloosbaar risico, geen verdere actie.
2023/07/S65#VM Gebruik van biostimulanten	Door de strenge en steeds striktere regelgeving als het gaat om chemische gewasbeschermingsmiddelen, komt de productgroep biostimulanten steeds vaker in beeld. Er is een grijs gebied rond het gebruik van deze middelen waarbij ze ook een beschermende, biocide component kunnen bezitten. Soms worden biostimulanten ingezet met als claim 'bevordert de bodemvruchtbaarheid of plantweerbaarheid', terwijl de informatie op het etiket van biostimulanten beperkt is waar het gaat over risico's of inhoud. Zie ook 2021/12/S37#VM. De NVWA heeft specifiek aandacht voor verkeerd ingezette producten, het signaal is voldoende in beeld.	Verwaarloosbaar risico, geen verdere actie.
2023/07/S66#VM Hygiëne bij gebruik irrigatiewater in de primaire sector	De afgelopen periode is het in NL droog geweest. Boeren hebben in deze periode gebruik gemaakt van oppervlaktewater voor irrigatiedoeleinden. De microbiologische kwaliteit van oppervlaktewater is niet bekend en daarmee is oppervlaktewater niet geschikt als irrigatiewater, het is geen schoon water. Nederland is door de EU erop gewezen dat het toezicht op het gebruik van water voor irrigatiedoeleinden onvoldoende is. Schoon	Serius risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.

Signaal	Omschrijving	Duiding
	water of water met drinkwaterkwaliteit is de norm, maar in de praktijk wordt vaak oppervlaktewater gebruikt waarvan de kwaliteit niet geborgd is. Er zijn voornemens om het toezicht te versterken, waarbij met name meer aandacht is voor virussen, waaronder HEV.	
2023/07/S67#VM <i>Listeria</i> als oorzaak van uitbraken met "leafy greens"	In de lijst van het CDC staan meerdere uitbraken van listeriose gemeld met "leafy greens" als bron. Dit zijn kant-en-klare levensmiddelen, maar niet een combinatie die we vaak als bron van listeriose uitbraak in Nederland zien. Het aantal ziektegevallen als gevolg van de consumptie van leafy greens verschilt tussen de VS en Europa. Het is niet helemaal duidelijk waarom dit verschil bestaat, maar mogelijk heeft dit te maken met de wijze van borging van voedselveiligheid. In de VS wordt desinfectie van eindproduct toegestaan, in Europa wordt HACCP/GMP toegepast. Ook zijn de distributiekkanalen in de VS veel langer. Bij een uitbraak van <i>Listeria</i> wordt door RIVM/EPI niet specifiek gevraagd naar consumptie van 'leafy greens'. Bij de sector in NL en de NVWA is wel aandacht voor <i>Listeria</i> in deze productgroep.	Verwaarloosbaar risico, geen verdere actie.
2023/07/S68#VM Recyclen reststromen voor waterwinning	In de nieuwsbrief van VMT wordt aandacht besteed aan een bedrijf (slachthuis) dat water wint uit bloed en dat dit water inzet voor schoonmaakwerkzaamheden aan de vuile kant van het bedrijfsproces (slacht). Dit signaal sluit aan bij andere berichten en signalen over "nieuwe" waterbronnen. Het bedrijf past reverse osmose toe voor de zuivering van bloed tot water. Dit is een gangbaar proces in de drinkwaterwinning en wordt vooral toegepast bij bereiding van drinkwater uit zeewater. Het proces levert water op wat van voldoende microbiologische kwaliteit zou kunnen zijn, maar dit hoeft niet altijd het geval te zijn. Toezicht op de openbare drinkwatervoorziening (incl. eigen waterbronnen van bedrijven) valt onder Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T). Het produceren van water uit dit soort reststromen door een levensmiddelenproducent, waarbij dit voor eigen gebruik in	Verwaarloosbaar risico, geen verdere actie.

Signaal	Omschrijving	Duiding
	het productieproces wordt benut, valt echter onder toezicht van de NVWA.	
2023/07/S69#VM Verlagen van EU subsidie voor dierziektebestrijding	De EU subsidie waar Nederland de Salmonella-vaccinatie van kippen uit betaalt i.h.k.v. Nationaal Controle Programma Salmonella is met ingang van dit jaar verlaagd (kosten te hoog o.a. door Aviaire Influenza uitbraken). In NL is n.a.v. de korting op deze subsidie besloten te korten op de subsidie van deze vaccinatie. Onduidelijk is wat hierdoor de nieuwe situatie zal zijn, maar het lijkt erop dat in de legsector minder zal worden gevaccineerd voor <i>S. Typhimurium</i> . Onduidelijk is ook wat er in andere landen gebeurt en of daar mogelijk ook minder zal worden gevaccineerd. We eten in NL immers niet alleen eieren uit Nederland. Echter, deze algemene subsidieverlaging zou effect kunnen hebben op het aantal humane salmonellose gevallen in Nederland dat door eieren wordt veroorzaakt, hoewel eieren vooral in verband worden gebracht met <i>S. Enteritidis</i> , en niet met <i>S. Typhimurium</i> . Een eventuele verhoging van besmetting vanuit ei met <i>S. Typhimurium</i> snel zal worden opgepikt in de standaard monitoring/surveillances.	Signaal is voldoende in beeld, geen verdere actie.
2023/07/S70#VM Contaminatie van verse groente producten door overstromingen / stormen	Door klimaatveranderingen wordt de productie van gewassen nationaal en internationaal geconfronteerd met hevige regenbuien. Door deze buien kunnen gebieden waar voedselgewassen worden geteeld overstroomt raken waardoor gewassen in deze gebieden microbiologisch besmet kunnen raken. De gevolgen van klimaatverandering zijn eerder aan de orde geweest in het SO-VM (zie signaal 2020/11/S6; 2021/06/S29; 2022/03/S46#VM; 2022/06/S51#VM).	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.
2023/07/S71#VM <i>Vibrio</i> in nieuwe matrices - zoals zoetwater	Voor <i>Vibrio</i> zijn er voorspellingen en gegevens dat het door de opwarming ook meer in noordelijke wateren voor gaat komen. Moeten we daar niet al extra op monitoren? Of onderzoek naar doen om te kijken wanneer en hoe het in Nederlands water een probleem kan worden? Signaal over <i>Vibrio</i> in relatie tot	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.

Signaal	Omschrijving	Duiding
	klimaatverandering is eerder aan de orde geweest (2020/11/S6), de gevolgen van klimaatverandering in het algemeen zijn eerder aan de orde geweest (zie 2023/07/S70#VM). Mogelijk dat een serieus risico aanwezig is.	
2023/07/S72#VM <i>Listeria</i> in Enoki	Een groot uitbraak-onderzoek heeft laten zien dat de uitbraak van <i>Listeria</i> voornamelijk te linken is aan 1 producent in Zuid-Korea, maar er komen ook nog steeds andere meldingen. Dit is een zaak van labeling (want het is bekend dat je eerst moet verhitten) en van de producent om te zorgen dat het gemonitord wordt. Er is ook een signaal over <i>Listeria</i> in Enoki –uit China- in VS. Korea is een land dat grote hoeveelheden Enoki produceert en exporteert. De combinatie van <i>Listeria</i> met paddenstoelen is bekend, ook champignons testen vaak positief op <i>Listeria</i> . Het risico op een infectie door het eten van paddenstoelen kan eenvoudig gereduceerd worden door paddenstoelen voor gebruik te verhitten.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.
2023/09/S74#VM <i>Aeromonas</i> een voedselpathogeen?	Er zijn artikelen waarin <i>Aeromonas</i> als voedselpathogeen wordt beschreven. <i>Aeromonas</i> wordt in Nederland niet meegenomen in de monitoring door NVWA. Volgens de richtlijnen van het RIVM/LCI (Waterrecreatie en infectieziekten LCI richtlijnen (rivm.nl)) kan bij waterrecreatie een besmetting met <i>Aeromonas</i> opgelopen worden met gastro-enteritis als gevolg. Volgens het RIVM/LCI kunnen infecties worden opgelopen via wondjes aan de huid, maar gastro-enteritis duidt op een orale route. Onduidelijk is of overdracht van <i>Aeromonas</i> via voedsel een relevante route is. Moet <i>Aeromonas</i> meer aandacht krijgen als gastro-intestinaal pathogeen, en wat is de rol van overdracht via voedsel? Hoe kunnen we dit meer duidelijk krijgen voor de Nederlandse situatie?	Risico is onduidelijk, meer informatie verzamelen.
2023/12/S75#VM <i>Streptococcus suis</i> uitbraak in Thailand	In Thailand vond in de periode januari-november 2023 een grote uitbraak van <i>S. suis</i> plaats. Er werden 500 mensen ziek, van wie er 24 overleden. De patiënten hadden rauw of ongaar	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig.

Signaal	Omschrijving	Duiding
	<p>varkensvlees gegeten of maaltijden waarin varkensbloed was gebruikt. Ook het werken met dieren die mogelijk geïnfecteerd waren, werd vaak genoemd. Varkens zijn het belangrijkste reservoir van dit pathogeen. Het ziektebeeld van <i>S. suis</i> is in potentie ernstig (meningitis, sepsis). Infecties – ook uitbraken – komen vooral voor in Zuidoost-Azië (Vietnam, Thailand), casussen in Nederland komen slechts sporadisch voor. Het is in Nederland voornamelijk een Arbo probleem, zie bijvoorbeeld: https://www.rivm.nl/weblog/zoonotische-infecties-met-streptococcus-suis-in-nederland-ib-11-2013. <i>S. suis</i>-infecties komen op veel varkensbedrijven in Nederland voor, het is niet precies bekend in welke mate (<i>Streptococcus suis</i> - WUR). <i>S. suis</i> wordt meegenomen in het komende surveillance-onderzoek van landbouwhuisdieren waarin varkens zullen worden onderzocht (2024-2025).</p>	
<p>2023/12/S76#VM Listeria-uitbraak via verse steenvruchten</p>	<p>In de VS werden tussen augustus 2022 en augustus 2023 11 mensen ziek door eenzelfde type <i>L. monocytogenes</i>, 1 patiënt is overleden. Epidemiologisch onderzoek wees perziken, pruimen en nectarines aan als bron. Nadat de uitbraakstam werd aangetroffen in verse perziken vond een recall plaats van de genoemde steenvruchten. Opvallend in deze uitbraak is het type product: vers fruit. Er is nog niet beschreven hoe het fruit besmet is geraakt. Besmette vruchten zijn aangetroffen bij een koelhuis. Het is onduidelijk hoe de steenvruchten besmet zijn geraakt. De besmetting kan hebben plaatsgevonden in de primaire fase, maar omdat de besmette vruchten aan 1 bedrijf kunnen worden gekoppeld, is het ook mogelijk dat een bedrijf in de verwerkende fase de bron van besmetting is.</p>	<p>Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig.</p>
<p>2023/12/S77#VM Verheffing van <i>Cryptosporidium</i> in verschillende internationale regio's</p>	<p>Dit signaal komt vanuit het SO Infectieziekten en het gaat met name om <i>Cryptosporidium hominis</i>. Deze soort wordt vooral van mens-op-mens overgedragen, of via water. De precieze oorzaak van de verheffing is niet duidelijk, reizen wordt genoemd als</p>	<p>Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig.</p>

Signaal	Omschrijving	Duiding
	<p>mogelijke risico-factor. Voedsel als bron kan niet worden uitgesloten, bijvoorbeeld voedsel dat met besmet water is contact is geweest, mogelijk door irrigatie. In dat kader ook te noemen een bericht vanuit Food Safety News: "Other sources such as contaminated food have not been ruled out as contributing to the spike in infections. <i>Cryptosporidium</i> can be spread in a chlorinated pool because it is resistant to chlorine." Het aantal meldingen is inmiddels dalende. Het signaal is ook besproken bij het SO-Z en daar werd gesteld dat er mogelijk sprake is van meerdere bronnen. Vanuit de EU is de noodzaak aangegeven richting de individuele landen om van meer infectieziekten een surveillance op te zetten en data aan te leveren. Voor Nederland geldt dat onder andere voor <i>Cryptosporidium</i> infecties. Het RIVM zal een surveillance opzetten om een beeld te krijgen van het aantal <i>Cryptosporidium</i> infecties.</p>	
<p>2023/12/S78#VM Arcobacter een voedselpathogeen?</p>	<p>In een recent verschenen artikel wordt gesteld dat <i>Arcobacter</i> mogelijk een emerging foodborne pathogen is. Er is geen beeld van de Nederlandse situatie. In 2020 is een briefrapport geschreven over <i>Arcobacter</i> bij de mens. Zie: Briefrapport Arcobacter_Kennisvraag 9.2.28.C 2020.pdf. Er worden geen conclusies getrokken in het rapport, daarvoor is de hoeveelheid beschikbare data te beperkt.</p>	<p>Risico is onduidelijk, meer informatie verzamelen.</p>
<p>2023/12/S79#VM Pathogenen in petfood</p>	<p>Op de website van Food Safety News wordt een mooi overzicht over gevaren in petfood (bones and raw feed: BARF) en preventie van besmetting gegeven. Gebruik van besmet van rauw diervoeder kan bij gebruikers voor infecties zorgen. Het gaat daarbij vaak om <i>Salmonella</i>. Ter aanvulling kan ook gewezen worden op: https://www.foodsafetynews.com/2023/11/study-finds-more-evidence-of-bacteria-in-raw-meat-pet-food/. Rauw diervoeder is een bekende bron van pathogenen. Wel is het onduidelijk of de voorlichting daarover voldoende is naar particuliere gebruikers van rauw diervoer.</p>	<p>Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig.</p>

Signalen gemeld aan en afgerond door CO/ NVWA

Signaal	Omschrijving	Duiding
2021/09/S36#VM <i>Salmonella</i> in mild geconserveerde worst (fuet)	Fuet is een worstsoort waarvan de houdbaarheid hoofdzakelijk is gebaseerd op een combinatie van fermentatie, drogen en roken. Deze mild geconserveerde worsten zijn buiten de koelkast houdbaar en worden rauw geconsumeerd. Ze lijken in toenemende mate in Nederland en in ons omliggende landen een bron van <i>Salmonella</i> te zijn.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.
2023/07/S72#VM <i>Listeria</i> in Enoki	Een groot uitbraak-onderzoek heeft laten zien dat de uitbraak van <i>Listeria</i> voornamelijk te linken is aan 1 producent in Zuid-Korea, maar er komen ook nog steeds andere meldingen. Dit is een zaak van labeling (want het is bekend dat je het eerst moet verhitten) en van de producent om te zorgen dat het gemonitord wordt. Er is ook een signaal over <i>Listeria</i> in Enoki - uit China - in VS. Korea is een land dat grote hoeveelheden Enoki produceert en exporteert. De combinatie van <i>Listeria</i> met paddenstoelen is bekend, ook champignons testen vaak positief op <i>Listeria</i> . Het risico op infectie door het eten van paddenstoelen kan eenvoudig gereduceerd worden door paddenstoelen voor gebruik te verhitten.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.
2020/11/S6 2022/03/S46#VM 2022/03/S29#VM 2022/06/S51#VM 2023/07/S68#VM 2023/07/S70#VM 2023/07/S71#VM	Klimaatveranderingen brengen mogelijk nieuwe risico's met zich mee. Door klimaatverandering stijgt de temperatuur van de omgeving maar ook van het (zee)water in Europa. Droogte als gevolg van de klimaatverandering kan het aanbod van water beperken. Anderzijds hebben we te maken met kortstondige, hevige regenbuien die zorgen voor overstromingen. De mogelijke gevolgen van klimaatveranderingen voor de voedselveiligheid bestrijken een breed terrein en zijn niet eenvoudig te duiden, maar zouden wel serieus kunnen zijn.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.

Tabel 2 Signalen verzameld en geduid door het SO-VC in 2023

Openstaande signalen uit eerdere jaren

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signaal 2020.2.4 Amerikaanse Rivierkreeft (heropening maart 2023)	In maart 2023 is het signaal heropend omdat er een artikel verscheen waarin werd vermeld dat de Amerikaanse rivierkreeft wordt gevangen en verhandeld. Na kort onderzoek bleek echter dat het marktaandeel heel klein was en dat het signaal voldoende in beeld was. Daarmee wordt het signaal opnieuw afgesloten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2021.3.4 Bijmengen van afvalstromen in mest	Samengevoegd met signaal 2022.1.6	Zie signaal 2022.1.6
Signaal 2021.4.2 Geurpods met natuurlijke aroma's	Dit signaal is in mei 2023 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serius risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2022.1.6 Illegale bijmenging van afval in vergisters	Regelmatig verschijnen er berichten over het illegaal bijmengen van afvalstromen in vergisters. Te denken valt dan aan bijvoorbeeld drugsafval maar ook papierslib kan worden bijgemengd. Als de producten uit de vergister wordt toegepast als mest op het land, kan dit lokaal mogelijk tot problemen leiden. Dit probleem is voldoende in beeld, daarom wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.2.5 Bokashi	Bokashi is organisch materiaal uit bijvoorbeeld stadsparken en bermen dat lokaal wordt gebruikt als grondverbeteraar. Bokashi wordt vooral lokaal gebruikt en er zijn op dit moment geen indicaties dat het gebruikt wordt als grondverbeteraar op akkers waarop voedselgewassen worden verbouwd. Hiermee wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
Signaal 2022.2.6 Biociden (product type 18) voor het doden van insecten	Soms worden biociden om insecten te doden gebruikt in of bij stallen. Bij de toelating van deze biociden wordt gekeken naar mogelijke residuen in vlees, melk of eieren van de dieren die verblijven in de stallen. Niet voor alle biociden die in stallen	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
	gebruikt worden zijn maximale residu limieten (MRLs) vastgesteld omdat het niet verplicht is. Voor een aantal van zulke stoffen wordt ook nog niet gemonitord of ze voorkomen in melk, eieren of vlees. Hier wordt door diverse partijen aan gewerkt. Daarmee is het signaal voldoende in beeld en wordt het afgesloten voor het SO-VC.	
Signaal 2022.3.2 Benzyl isothiocyanaat in papayazaden	Dit signaal is in januari 2023 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2022.3.4 Alizarin rood S (ARS) in aal	In november 2021 kwam het Duitse BfR met een bericht dat aal zou worden gekleurd met de kleurstof Alizarin Red S (ARS) om de aal te monitoren. Op basis van de structuur van ARS zou deze mogelijk genotoxisch kunnen zijn. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden dat ARS in Nederland op grote schaal gebruikt wordt om aal te tracken. Daarmee wordt het signaal voor het SO-VC afgesloten.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
Signaal 2022.4.3 Allergische reacties op chloorhexidine in vlees	Dit signaal is in januari 2023 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2022.4.5 Supplement met verboden stoffen	Er is een melding binnen over een specifiek voedingssupplement dat verboden stoffen bevatte. Onderzoek van de NVWA wees uit dat dit supplement niet in Nederlandse (web-)winkels wordt verkocht. Bij het NVIC zijn geen meldingen binnen gekomen over dit specifieke supplement. Het SO-VC beschouwt de melding als een incident en sluit het signaal af.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig

Nieuwe signalen uit 2023²

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signaal 2023.1.1 Ethyleenoxide boven de MRL in bananen	Bij het Ctgb is een signaal binnengekomen over hoge gehalten van ethyleenoxide in bananen, dit is gedeeld met de NVWA. Bananen (en ander kort-houdbare producten) worden gemonitord op ethyleenoxide in normale monitoringsprogramma's. Daarmee is het voldoende in beeld en wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.1.2 Kwik in tonijn uit blik	Onderzoek in de VS laat zien dat de gehalten kwik in tonijn uit blik erg hoog zijn en dat tonijn uit blik veel gegeten wordt. Als mensen elke week tonijn uit blik eten, kan het zijn dat er een te hoge blootstelling aan kwik ontstaat. In Nederland wordt ongeveer even veel verse tonijn als tonijn uit blik gegeten, de situatie in Nederland is dus niet vergelijkbaar met die in Amerika. In Nederland is het advies van het Voedingscentrum om één keer per week vis te eten, bij voorkeur vette vis en de soorten vis af te wisselen. Voor zwangeren en mensen met hart- en vaatziekten geldt een ander advies; consumptie van tonijn wordt voor hen afgeraden. Het signaal wordt daarmee afgesloten voor het SO-VC.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
Signaal 2023.1.3 Lood en cadmium in pure chocolade	Onderzoek in de VS laat zien dat pure chocolade vaak te veel lood en cadmium bevat, ook in merken die in Nederland te koop zijn. Pure chocolade wordt vaak gezien als gezonder dan melkchocolade. In Nederland wordt gemonitord op cadmium in chocolade, cacaopoeder en chocoladeproducten. Er zijn geen overschrijdingen van de maximale limieten voor cadmium gevonden. Voor lood is geen maximale limiet vastgesteld; lood wordt wel meegenomen in de analyses van de monitoringsprogramma's. Het signaal wordt afgesloten omdat dit wordt meegenomen in de monitoring.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

² Van de nieuwe signalen ingebracht in 2023 zijn nog 11 signalen in behandeling door het SO-VC (duiding niet afgerond of melding aan CO in voorbereiding).

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signaal 2023.1.4 Wijn in een papieren wijnfles	Nieuw op de markt is een papieren wijnfles. Daarbij is het van belang hoe het papier waterdicht gemaakt wordt, vanwege eventuele verontreinigingen die vanuit het papier in de wijn terecht kunnen komen. Na rondvraag bleek dat er aluminiumfolie of plastic aan de binnenkant van de papieren fles zit en dat er dus geen direct contact is tussen de wijn en het papier. Het signaal wordt daarmee afgesloten voor het SO-VC.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
Signaal 2023.1.5 Carcinogene stoffen in visoliecapsules	In Hong Kong zijn carcinogene stoffen (waaronder glycidol en 3-MCPD) aangetroffen in visoliecapsules. In Nederland worden deze stoffen gemeten in visolie via de reguliere monitoring. Dit signaal is dus voldoende in beeld en daarom wordt het afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.1.6 Chloorparaffines in kweekvis	Samengevoegd met signaal 2023.1.12	Zie signaal 2023.1.12
Signaal 2023.1.7 Gewasbeschermingsmiddelen op fruit en rozijnen	Er zijn rapporten verschenen van zowel PAN Nederland als van FoodWatch over gewasbeschermingsmiddelen op fruit en rozijnen. Foodwatch en PAN Nederland lijken vooral bezorgd over het aantal gewasbeschermingsmiddelen dat wordt gevonden. In Nederland worden residuen van gewasbeschermingsmiddelen op fruit gemonitord en als er MRL overschrijdingen zijn zal de NVWA handhaven. Er wordt veel werk verricht aan gecombineerde blootstelling en combinatietoxicologie, hoewel dat een langdurig proces is. Tot slot stellen ook supermarkten steeds vaker eisen aan toeleveranciers wat betreft de hoeveelheden en aantallen gewasbeschermingsmiddelen die aanwezig mogen zijn op groenten en fruit. Daarmee is dit voldoende in beeld en wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.1.8 Chocoladevormen maken van pop-	Pop-it fidget toys zijn kleurrijke siliconenvormen met zachte bubbels die naar beneden kunnen worden gedrukt. Ze zijn momenteel erg populair bij kinderen en worden niet alleen	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
it fidget toys, ballonnen en materialen uit de bouwmarkt	<p>gebruikt om mee te spelen, maar ook bijvoorbeeld om mee te bakken. Er circuleren talloze instructies en video's op internet die laten zien hoe deze siliconenvormen worden gebruikt om gerechten zoals kleine cakes en chocoladepralines, gelei of ijsblokjes te bereiden. De meeste van deze pop-it fidget toys zijn echter niet bedoeld als voedselcontactmateriaal; gebruik in de keuken is onbedoeld gebruik van dit speelgoed. Op de website WaarZitWatIn.nl wordt de consument geïnformeerd over de mogelijke gevaren van het gebruik van pop-it fidget toys bij voedselbereiding.</p> <p>Daarnaast worden ook ballonnen of materialen uit de bouwmarkt aangeprezen om bijvoorbeeld chocoladevormen mee te maken. Ook deze materialen zijn meestal niet geschikt als voedselcontactmateriaal. Omdat het om niet-bedoeld gebruik gaat, wordt dit signaal afgesloten voor het SO-VC.</p>	
Signaal 2023.1.9 Gebruik van menselijke mest	<p>Recent is een wetenschappelijk artikel gepubliceerd waarin menselijke mest is gebruikt bij het telen van kool. Twee geneesmiddelen zijn gevonden in de menselijke mest en ook teruggevonden in de kool, zij het in lage concentraties. Bij WFSR worden onderzoeken gedaan naar geneesmiddelen die via water of mest op gewassen terechtkomen en of deze dan worden opgenomen in de gewassen. Het signaal is hiermee voldoende onder de aandacht en wordt afgesloten voor het SO-VC.</p>	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.1.10 Clomifeen in eieren	<p>Uit de twittermonitor van WFSR kwam een signaal naar voren over een sporter die bij een dopingcontrole positief getest is op clomifeen. Bekend is dat deze stof wordt gebruikt als doping. De sporter zegt echter dat het komt door consumptie van verontreinigde eieren (36 eieren per week). Bekend is dat clomifeen in Zuid-Europa gebruikt wordt om kippen meer eieren te laten leggen. Bij een gemiddelde eierconsumptie is</p>	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
	het niet de verwachting dat dit leidt tot risico's; daarmee wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	
Signaal 2023.1.12 Chloorparaffines in palmolie en kweekvis	In plantaardige oliën en ook in kweekvis komen chloorparaffines (CPs) voor. In 2021 heeft EFSA in een opinie over CPs geconcludeerd dat de MoE voldoende groot was. Echter werd ook onderkend dat er grote lacunes zijn in de kennis over zowel de blootstelling (gehalten in voedsel) als de toxicologie en toxicokinetiek. Dat maakt het lastig om de relevantie van de gevonden gehalten in olie en vis goed in te schatten. Het SO-VC sluit dit signaal af. Als er nieuwe ontwikkelingen zijn zal het signaal worden heropend.	Risico is (nog) verwaarloosbaar, wel trend volgen
Signaal 2023.2.1 Bron van TCDD in het Rijnstroomgebied	Uit metingen in paling in het Rijnstroomgebied blijkt dat het TCDD gehalte (een van de meest schadelijke dioxines die bij (vuil)verbrandingsprocessen kunnen ontstaan) in het Rijnstroomgebied is verhoogd. Hoewel er op deze paling in sommige Rijnstroomgebieden al niet gevestigd mag worden is het zaak om de oorzaak van het verhoogde TCDD gehalte op te lossen. We geven dit signaal door aan het experts op het gebied van drinkwater. Daarmee kan het signaal voor het SO-VC afgesloten worden.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.2.2 PFAS vanuit seaspray aerosolen	Via sea spray aerosolen kunnen PFAS vanuit zeegebieden via de lucht neerslaan in de kustgebieden, onder andere op akkers en weilanden. Uit eerder onderzoek blijkt dat de PFAS concentraties in Nederlandse kustgebieden inderdaad hoger zijn dan elders. Er wordt vervolgonderzoek gedaan naar PFAS in het algemeen en ook naar PFAS in de kustgebieden. Daarmee is dit signaal voldoende in beeld en wordt het afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.2.4 Lithiumconcentraties in rivieren	In een recent wetenschappelijk onderzoek werd een relatie gevonden tussen een verhoogd gehalte aan lithium in drinkwater en een hogere kans op autisme bij kinderen. Tegelijk worden in Duitsland plannen gemaakt om lithium te	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
	winnen uit geothermisch bronwater; het is nog niet duidelijk wat dat zou kunnen betekenen voor lithiumconcentraties in Nederlandse rivieren. Dit signaal is bekend bij partijen die zich bezighouden met de kwaliteit van oppervlaktewater en drinkwater, waaronder drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat. Daarom wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	
Signaal 2023.2.7 Consumptie van invasieve exoten	Dit signaal is in oktober 2023 gemeld aan het CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2023.2.8 Acrylamide in groentechips van tomaten	Dit signaal is in oktober 2023 gemeld aan het CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2023.2.9 Wilde kruiden	Dit signaal is in november 2023 gemeld aan het CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2023.3.1 Extreem pittige chipjes	Bij de hot chip challenge op TikTok eten mensen extreem pittige tortillachips en filmen hun reactie. Deze chipjes zijn per stuk verpakt en werden ook in Nederland verkocht. Recent was in het nieuws dat in de Verenigde Staten een tiener is overleden na het eten van zo'n extreem pittig chipje. Inmiddels zijn de chipjes in de EU verboden en mogen niet meer worden verkocht. Daarmee wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.3.2 Residuen van antibiotica in zalm	In vis (zalm) worden soms residuen van antibiotica aangetroffen. Mogelijk zijn deze residuen via kippenveren in visvoer en vervolgens in vis terecht komen. Na gebruik van antibiotica bij kippen kunnen nog langere tijd antibioticaresiduen in de veren worden aangetroffen. In de reguliere monitoring wordt zalm gecontroleerd op residuen van	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
	antibiotica. Hiermee is dit signaal voldoende in beeld en wordt het afgesloten voor het SO-VC.	
Signaal 2023.3.6 Hypes op sociale media: drinken van borax	Op sociale media is het drinken van water met borax een trend. Het gaat daarbij om niet-bedoeld gebruik van een schoonmaakmiddel. Omdat het product niet bedoeld is om in te nemen, wordt dit signaal afgesloten voor het SO-VC.	Niet van toepassing
Signaal 2023.3.8 Alternatieve toepassing gewasbeschermingsmiddelen voor verlenging houdbaarheid verse producten	Er wordt gezocht naar alternatieve manieren om gewasbeschermingsmiddelen in te zetten om de houdbaarheid van verse producten te verlengen. Een voorbeeld van zo'n alternatieve toepassing is besproken; dit product is in ontwikkeling en op dit moment nog niet op de markt.	Risico is (nog) verwaarloosbaar, wel trend volgen
Signaal 2023.4.2 UV-lamp voor verlengen van houdbaarheid van voedsel in bewaarbakjes	Een nieuw keukenproduct beweert de houdbaarheid van voedsel in plastic bewaarbakjes te verlengen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van UV-licht. Bekend is dat UV-licht kan zorgen voor afbraak van het plastic van de bewaarbakjes, waardoor mogelijk microplastics of chemicaliën uit het bewaarbakje in het voedsel terechtkomen. Dit signaal is gedeeld met het signaleringsoverleg productveiligheid en daarna afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2023.4.5 Verontreinigingen met kwik uit LED-lampen	In Singapore zijn hoge gehalten kwik gevonden in gewassen geteeld onder bepaalde LED lampen. In de Nederlandse monitoring van importmonsters groente en fruit worden geen verhoogde gehalten kwik gevonden. Het signaal is gedeeld met het signaleringsoverleg productveiligheid. Ook mag kwik niet gebruikt worden in lampen in de EU. Daarmee wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
Signaal 2023.4.6 Plastic drinkwaterflesjes	Plastic waterflesjes kunnen beschadigd raken bij hoge temperaturen of door blootstelling aan zonlicht. Hierdoor kunnen stoffen uit het plastic in het water terecht komen. Onder andere het Voedingscentrum adviseert om plastic flesjes uit de zon te houden en niet in een hete auto te laten liggen. Daarmee wordt dit signaal afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signaal 2023.4.7 Loodchromaat in kurkuma	In India wordt soms loodchromaat gebruikt om kurkuma te kleuren. Het grootste deel van de Nederlandse kurkuma oogst komt uit India. Het Nederlandse bedrijfsleven is verplicht dit soort bijkleuringen te testen. Uit vertrouwelijke data van de industrie blijkt dat gecontroleerd wordt op loodchromaat. Daarmee is het signaal in beeld bij het bedrijfsleven en wordt het afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signalen gemeld aan en afgerond door CO/ NVWA		
Signaal	Omschrijving	Duiding
Signaal 2021.3.10 Verrijkt levensmiddel met zink en seleen	Er werd melding gemaakt van een levensmiddel waaraan vitamines en mineralen waren toegevoegd, waaronder magnesium, zink en seleen. Volgens <i>Warenwetbesluit Toevoeging micro-voedingsstoffen aan levensmiddelen</i> mogen zink en seleen niet worden toegevoegd aan verrijkte eet- of drinkwaren. Daarnaast geldt voor magnesium en zink dat de achtergrondinname uit voedsel samen met de inname van dit verrijkte product zou kunnen leiden tot een overschrijding van de Tolerable Upper Intake Level. Het SO-VC heeft dit product gemeld bij de NVWA.	Risico (mogelijk) aanwezig en basis voor handhaving door NVWA; doormelden aan NVWA (met afschrift aan het CO) voor opvolging
Signaal 2021.4.1 Diergeneesmiddelen voor insecten	Insecten worden al langer gekweekt voor gebruik in diervoeders. Daarnaast worden steeds meer insecten toegelaten als novel food voor humane consumptie. Op dit moment zijn er geen toegelaten diergeneesmiddelen voor dit soort insecten. Wel is bekend dat er plagen kunnen voorkomen bij de kweek van insecten (bijvoorbeeld meelmijt en meelmot bij de kweek van meelworm). Wellicht worden er in geval van plagen diergeneesmiddelen gebruikt via de cascade-regeling. Daarnaast kan het zijn dat telers zelf (dus niet op voorschrift van een dierenarts) op zoek gaan naar middelen (bijvoorbeeld biociden of gewasbeschermingsmiddelen) om plagen te bestrijden. Het is onduidelijk of en welke diergeneesmiddelen en/of biociden gebruikt worden bij het kweken van insecten	Serius risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
	voor consumptie, en of dat een (mogelijk) risico oplevert voor de voedselveiligheid. Het SO-VC heeft dit signaal doorgemeld aan het CO.	
Signaal 2021.4.2 Geurpods met natuurlijke aroma's	Onder schoolgaande kinderen en jongeren zijn waterflessen met geurpods erg populair. De geurpods bevatten natuurlijke aroma's en kun je in een speciale waterfles klikken. Ze zijn bedoeld om het drinken van (voldoende) water gemakkelijker te maken. Het gebruik van geurpods leidt wellicht tot een (veel) hogere blootstelling aan natuurlijke aroma's, vooral bij kinderen en jongeren. Het SO-VC heeft dit signaal doorgemeld aan het Coördinerend Overleg.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2022.1.1 Aflanksupplement met hoog gehalte cafeïne	Er is een casus gemeld waarbij een persoon serieuze klachten ontwikkelde na inname van een aflanksupplement met een hoog cafeïnegehalte. De klachten, waaronder hartkloppingen en duizeligheid, hielden enkele dagen aan en passen bij een hoge inname van cafeïne. Het SO-VC heeft product gemeld bij de NVWA.	Serieus, acuut risico, directe doormelding aan NVWA-handhaven met afschrift aan het CO
Signaal 2022.2.3 Product op basis van vruchtenpitten	Vruchtenpitten blijven vaak over als reststroom van voedselproductie. In dit geval werden vruchtenpitten gebrand om er vervolgens een levensmiddel van te maken. Voor het SO-VC was niet duidelijk of de vruchtenpitten veilig gebruikt konden worden en of procescontaminanten ontstaan tijdens het branden. Ook was onduidelijk of de pitten gezien moesten worden als Nieuwe Voedingsmiddelen (Novel Foods). Het SO-VC heeft het product gemeld bij de NVWA.	Risico (mogelijk) aanwezig en basis voor handhaving door NVWA; doormelden aan NVWA (met afschrift aan het CO) voor opvolging
Signaal 2022.3.2 Benzyl isothiocyanaat in papayazaden	Het eten van papayazaden wordt op sociale media aangeprezen omdat het zou helpen tegen parasieten. De stof die zou zorgen voor het antiparasitaire effect is benzyl isothiocyanaat. Deze stof zit zowel in het vruchtvlees als in de zaden van de papaya. De concentraties benzyl isothiocyanaat in papayazaden zijn hoger dan de concentraties in het vruchtvlees. Het eten van papayazaden kan leiden tot een	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
	hogere inname benzyl isothiocyanaat. Voor benzyl isothiocyanaat is geen gezondheidkundige grenswaarde beschikbaar. Het SO-VC heeft dit signaal doorgemeld aan het Coördinerend Overleg.	
Signaal 2022.4.3 Allergische reacties op chloorhexidine in vlees	Er zijn meldingen van een klein aantal patiënten die geen slagervlees (meer) kunnen verdragen. Mogelijk is chloorhexidine in het vlees aanwezig via kruisbesmetting nadat oppervlakken en instrumenten in de slagerij gereinigd zijn met chloorhexidine. Binnen de biocidenregelgeving is chloorhexidine niet aangemerkt als allergeen. Als in de praktijk wel allergische reacties optreden is het belangrijk dat deze signalen worden doorgegeven zodat dit kan worden meegenomen in de herbeoordeling van de stof. Het SO-VC heeft dit signaal doorgemeld aan het Coördinerend Overleg.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2023.2.7 Consumptie van invasieve exoten	Er is veel aandacht besteed aan het eten van invasieve exoten, zowel in media als op sociale media. Er wordt gedacht dat het wegvangen (en consumeren) van invasieve exoten zal helpen om plagen te bestrijden en ruimte te creëren voor inheemse soorten. Voorbeelden hiervan zijn het vangen en eten van rivierkreeften, zwartbekgrondel en het eten van kikkerbiljetjes van de Amerikaanse stierkikker. Informatie over de aanwezigheid van contaminanten zoals zware metalen, dioxines en PCBs, is niet beschikbaar. Vis die in de handel wordt gebracht moet voldoen aan de wettelijke limieten voor contaminanten. Als consumenten exoten vangen en consumeren is daar geen controle op. Het SO-VC heeft dit signaal doorgemeld aan het Coördinerend Overleg.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2023.2.8 Acrylamide in groentechips van tomaten	Er zijn groentechips van tomaten verkrijgbaar. In april 2023 is er door WFSR en RIVM een vraag van de NVWA behandeld over groentechips in het algemeen en het eventuele risico op genotoxiciteit vanwege te hoge concentraties procescontaminanten zoals acrylamide. De conclusie van dit	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
	<p>rapport was dat een risico op carcinogeniteit niet kan worden uitgesloten. Echter, specifiek tomatenchips zijn hierbij niet meegenomen. Het SO-VC heeft dit signaal doorgemeld aan het Coördinerend Overleg.</p>	
<p>Signaal 2023.2.9 Wilde kruiden</p>	<p>Op diverse weekmarkten worden wilde kruiden verkocht. Onbekend is waar deze kruiden geplukt worden en of daarbij voldoende aandacht is voor de veiligheid. Kruiden die geteeld worden voor consumptie worden gecontroleerd op de aanwezigheid van milieucontaminanten en ongewenst plantaardig materiaal. De vraag is of dat voor wilde kruiden ook geldt. Voor wilde kruiden is geen wetgeving en controle zoals voor reguliere kruiden. Het SO-VC heeft dit signaal doorgemeld aan het Coördinerend Overleg.</p>	<p>Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging</p>

3 Vervolg in 2024

In 2024 zal het SO-VC wederom elk kwartaal bijeenkomen. Vanwege het beperkt aantal signalen dat wordt ingebracht bij het SO-VM, zal het SO-VM in 2024 viermaandelijks overleggen. Tijdens deze bijeenkomsten worden de signalen uit 2023 die nog niet zijn afgerond, verder geduid en afgesloten of gemeld aan het CO. Ook worden er nieuwe signalen verzameld, ingebracht en geduid. Afgesloten signalen worden opgenomen in het digitaal archief.

Dankwoord

Dit rapport is tot stand gekomen met medewerking van de deelnemers aan het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Microbiologie (SO-VM) en het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Chemie (SO-VC):

SO-VC:

Anita Bottger (CBG-BD)
Jan Willem Andriessen (Ctgb)
Marca Schrap (NVWA-BuRO)
Els Biesta (NVWA-Handhaven)
Suzanne Jeurissen (RIVM)
Linda Razenberg (secretaris, RIVM)
Janine Stam (RIVM, vanaf juni 2023)
Bianca van de Ven (RIVM)
Rien Huige (SecureFeed)
Marijn Albus (Verstegen Spices and Sauces)
Arjen Gerssen (voorzitter, WFSR)
Stefan van Leeuwen (WFSR)
Saskia Sterk (WFSR)

SO-VM:

Frank van Noord (Cosun)
Aarieke de Jong (NVWA-BuRO)
Linda Verhoef (NVWA-BuRO)
Coen van der Weijden (NVWA-Handhaven)
Henk Aarts (voorzitter, RIVM)
Diederik Brandwagt (RIVM)
Tryntsje Cuperus (RIVM)
Ingrid Friesema (RIVM)
Rob de Jonge (secretaris, RIVM)
Rosa Joosten (RIVM)
Bert Urlings (VION)
Ingeborg Boxman (WFSR)
Denise van de Kamer (WFSR)
Menno van der Voort (WFSR)

Afkortingen

BuRO	Bureau Risicobeoordeling & Onderzoek van de NVWA
CBG-BD	College ter Beoordeling van Geneesmiddelen – Bureau Diergeneesmiddelen
Ctgb	College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
CO	Coördinerend Overleg
EC	Europese Commissie
EFSA	European Food Safety Authority, de Europese voedselveiligheidsautoriteit
LCI	Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding, Centrum voor Infectieziektebestrijding van het RIVM
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
NVIC	Nederlands Vergiftigingen Informatiecentrum
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
SO-V	Signaleringsoverleg Voedselveiligheid
SO-VC	Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Chemie
SO-VM	Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Microbiologie
SO-Z	Signaleringsoverleg Zoönosen
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WFSR	Wageningen Food Safety Research

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

Nederland

www.rivm.nl

november 2024

De zorg voor morgen
begint vandaag